

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om informationssystemet för den byggda miljön

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om ett datasystem för den byggda miljön. Syftet med lagen är att skapa ett gemensamt riksomfattande datasystem för informationen om den byggda miljön. Avsikten är att data om byggande och områdesanvändning införs och publiceras i ett datasystem som upprätthålls av Finlands miljöcentral.

I den föreslagna lagen föreskrivs om inrättande av ett datasystem för den byggda miljön, upprätthållande av systemet, uppgifter som införs i systemet, rätten att få uppgifter och att lämna ut uppgifter ur systemet och om de personuppgiftsansvariga inom systemet. De gemensamt personuppgiftsansvariga inom datasystemet är Finlands miljöcentral, kommuner och landskapsförbund. Det ska dessutom föreskrivas om Finlands miljöcentrals skyldighet att inrätta en offentlig informationstjänst med tanke på spridandet av information om den byggda miljön samt skyldigheten att föra statistik.

Genom de föreslagna bestämmelserna skapas sådana verksamhetsbetingelser som behövs för att datasystemet för den byggda miljön kan utvecklas och upprätthållas. Genom regleringen genomförs regeringsprogrammets föresats om ett riksomfattande digitalt register och en riksomfattande digital dataplattform för den byggda miljön, vilka ska utgöra underlag för beslut och processer om markanvändning och byggande.

Sådana ändringar som följer av digitaliseringen av planer och tomtindelning fogas till lagen genom en ändring av markanvändnings- och bygglagen. Planer och tomtindelning ska i fortsättningen utarbetas med hjälp av en informationsmodell som är nationellt inoperabel. Planerna ska bestå av planobjekt och planbestämmelser i stället för de nuvarande planebeteckningarna och planbestämmelserna. Planobjekt och -bestämmelser ska presenteras i nationellt standardformat. Uppgifter om färdiga planer, planer som är under beredning och de olika faserna i utarbetandet av en plan samt uppgifter om tomtindelningen ska införas i datasystemet för den byggda miljön.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024.

INNEHÅLL

om datasystemet för den byggda miljön.....	3
om ändring av markanvändnings- och bygglagen.....	7

Lag

om datasystemet för den byggda miljön

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på inrättande av ett datasystem för den byggda miljön och dess service, upprätthållande och utveckling av systemet samt på behandlingen av de uppgifter som ska registreras i datasystemet.

Lagen tillämpas inte på behandlingen av sekretessbelagda uppgifter som gäller planering av områdesanvändningen och byggande för försvarsändamål.

2 §

Syftet med och den allmänna uppbyggnaden av datasystemet för den byggda miljön

Datasystemet för den byggda miljön tillgodoser informationsbehov som gäller områdesanvändning och byggande.

Datasystemet för den byggda miljön består av en informationsresurs för områdesanvändningen och en byggnadsinformationresurs. Informationsresursen för områdesanvändningen innehåller de uppgifter om områdesanvändningen som anges i 5 §. Byggnadsinformationresursen innehåller de uppgifter om byggande som anges i 60 och 61 § i bygglagen (xx/202x). Informationsresurserna kan dessutom innehålla uppgifter som införts med stöd av 10 §.

3 §

Finlands miljöcentrals uppgifter

Finlands miljöcentral svarar för inrättandet av ett datasystem för den byggda miljön samt för underhållet och utvecklingen av systemet.

Finlands miljöcentral har till uppgift att samla och sprida information om den byggda miljön samt att föra behövlig statistik och uppdatera statistiken över uppgifter som registreras i datasystemet för den byggda miljön.

Finlands miljöcentral har trots sekretessbestämmelserna rätt att behandla uppgifter som registrerats i datasystemet för den byggda miljön.

4 §

Personuppgiftsansvariga inom datasystemet för den byggda miljön och ansvarsfördelningen mellan dem

Personuppgiftsansvariga inom datasystemet för den byggda miljön är Finlands miljöcentral, kommuner och landskapsförbund.

Finlands miljöcentral, kommunerna och landskapsförbunden är gemensamt personuppgiftsansvariga ifråga om informationsresursen för områdesanvändningen. Finlands miljöcentral och kommunerna är gemensamt personuppgiftsansvariga ifråga om byggnadsinformationresursen.

Varje personuppgiftsansvarig svarar för den personuppgiftsansvariges skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*) och för att den registrerades rättigheter tillgodoses ifråga om de uppgifter som den personuppgiftsansvarige fört in i datasystemet för den byggda miljön.

Med avvikelse från 2 mom. ska Finlands miljöcentral svara för den informationsskyldighet som avses i artiklarna 13 och 14, den registrerades rätt att ha tillgång till information som rör honom eller henne som avses i artikel 15, det register över behandling som avses i artikel 30 samt för säkerheten i samband med behandlingen enligt artikel 32 i den allmänna dataskyddsförordningen.

Finlands miljöcentral är en i artikel 26 i den allmänna dataskyddsförordningen avsedd gemensam kontaktpunkt för de registrerade i datasystemet för den byggda miljön.

2 kap

Informationsinnehållet i datasystemet för den byggda miljön

5 §

Uppgifter om områdesanvändningen som registreras i datasystemet för den byggda miljön

Kommuner och landskapsförbund ska utan dröjsmål införa följande i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) avsedda uppgifter i datasystemet för den byggda miljön i ett nationellt interoperabelt och maskinläsbart format:

- 1) uppgift om att en plan har blivit anhängig och avgränsning av det planerade området,
- 2) programmet för deltagande och bedömning som gäller planen,
- 3) uppgift om framläggande av beredningsmaterial i anslutning till planen,
- 4) planförslaget,
- 5) uppgift om framläggande av planförslaget,
- 6) den godkända planen,
- 7) uppgift om ikraftträdande av en plan eller en del av planen,
- 8) den plan som vunnit laga kraft,
- 9) beskrivning av en godkänd plan,
- 10) uppgift om att en plan har upphävts,
- 11) tomtindelning som vunnit laga kraft samt uppgift om att tomtindelningen upphävts,
- 12) byggnadsförbud samt uppgift om att förbudet har upphävts eller upphört,
- 13) bygginnskränkning samt uppgift om att inskränkningen har upphävts eller upphört,
- 14) åtgärdsbegränsning samt uppgift om att begränsningen har upphävts eller upphört,
- 15) område i behov av planering samt uppgift om att det upphävts eller upphört,
- 16) byggnadsordning som vunnit laga kraft.

Det material som avses i 1 mom. 4, 6, 8 och 11 punkten ska lagras också i interoperabelt och maskinläsbart format. Närmare bestämmelser om strukturen hos de uppgifter som registreras får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

6 §

Permanent unika koder för uppgifterna om områdesanvändningen

Finlands miljöcentral ska ur datasystemet för den byggda miljön ge en permanent unik kod för de uppgifter som anges i 5 §.

Den permanenta unika koden ges när de uppgifter som koden avser första gången registreras i datasystemet för den byggda miljön.

Närmare bestämmelser om det tekniska innehållet i permanenta unika koder och skapandet av koder utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

7 §

Uppgifter om byggande som registreras i datasystemet för den byggda miljön

Bestämmelser om de uppgifter om byggande som registreras i datasystemet för den byggda miljön finns i 60 och 61 § i bygglagen.

3 kap

Behandling och utlämnande av samt tillsyn över uppgifter i datasystemet för den byggda miljön

8 §

Användar- och loggregistret för datasystemet för den byggda miljön

Finlands miljöcentral definierar, beviljar och upphäver användarrättigheterna till datasystemet för den byggda miljön. Finlands miljöcentral är personuppgiftsansvarig för användar- och loggregistret för datasystemet för den byggda miljön.

Finlands miljöcentral ska med tanke på förvaltningen av användarrättigheter föra ett användarregister över de personer som beviljats rättigheter till datasystemet för den byggda miljön. I användarregistret införs användarens namn, användarens användarnamn och organisation samt uppgifter om innehållet i och omfattningen av användarrättigheter.

Finlands miljöcentral ska för uppföljningen, övervakningen och skyddet av användningen av uppgifter i dataregistret för den byggda miljön föra ett loggregister över behandlingen av uppgifterna. I loggregistret införs användarens användarnamn, tidpunkten för behandlingen, användarens IP-adress, behandlingsorder samt de uppgifter eller uppgiftskategorier som behandlats.

9 §

Bevarande och utplåning av uppgifter i datasystemet för den byggda miljön

De uppgifter som med stöd av denna lag eller 60 och 61 § i bygglagen införts i datasystemet för den byggda miljön bevaras varaktigt.

Finlands miljöcentral ska dock utplåna användarregistrets personuppgifter ur systemet senast när fem år har förflutit från upphörandet av åtkomsträtten och uppgifterna i loggregistret senast när fem år har förflutit från det att uppgifterna registrerades.

10 §

Finlands miljöcentralns rätt att få uppgifter av andra myndigheter

Finlands miljöcentral har rätt att av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen och Lantmäteriverket avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga med tanke på upprätthållandet av datasystemet för den byggda miljön.

Finlands miljöcentral har dessutom rätt att avgiftsfritt av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få uppgifter om personbeteckning och aktuella kontaktuppgifter för ägaren av en byggnad med tanke på införande och uppdatering av ägaruppgifter i bygginformationsresursen i datasystemet för den byggda miljön.

11 §

Myndigheternas rätt att få sekretessbelagda uppgifter

Försvarsministeriet, försvarsmakten, domstolar samt brand- och räddningsmyndigheter har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt ur datasystemet för den byggda miljön få sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av deras uppgifter.

12 §

Kommuners och landskapsförbunds rätt att införa uppgifter på ett alternativt sätt

Finlands miljöcentral ska i det allmänna datanätet tillhandahålla en tjänst genom vilken en kommun eller ett landskapsförbund kan föra in uppgifter i datasystemet för den byggda miljön på något annat sätt än via ett tekniskt gränssnitt, om det inte är tekniskt eller ekonomiskt ändamålsenligt för kommunen eller landskapsförbundet att genomföra eller använda ett tekniskt gränssnitt.

13 §

Den offentliga informationstjänsten för datasystemet för den byggda miljön

Finlands miljöcentral ska i det allmänna datanätet tillhandahålla en offentlig informationstjänst för datasystemet för den byggda miljön. I den offentliga informationstjänsten får uppgifter ur datasystemet för den byggda miljön sökas bara som enskild sökning via en karttjänst som finns i det allmänna datanätet.

I den offentliga informationstjänsten får endast följande information tillhandahållas:

- 1) uppgifter enligt 5 §,
- 2) permanent byggnadsbeteckning,

- 3) året då byggnadsobjektet färdigställdes,
- 4) byggnadsobjektets användningsändamål,
- 5) beslutsdatum för bygglov,
- 6) byggnadsobjektets användningssituation och den dag då det tagits ur bruk,
- 7) byggnadsobjektets fasadmateriäl,
- 8) byggnadsobjektets huvudsakliga uppvärmningssätt och energikälla,
- 9) byggnadsobjektets volym, antal våningar, våningsyta och totala area,
- 10) byggnadsobjektets totala lägenhetsyta,
- 11) uppgifter om byggnadsobjektets tillgänglighet,
- 12) uppgifter om byggnadsobjektets
- 13) uppgifter om skyddsrum
- 14) uppgift om vilken myndighet som registrerat de uppgifter som avses i 1—13 punkterna och tidpunkten för registrering.

Trots bestämmelserna om utlämnande av personuppgifter i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får de uppgifter som avses i 2 mom. tillhandahållas i en offentlig informationstjänst.

14 §

Öppnande av ett tekniskt gränssnitt för andra än myndigheter

Finlands miljöcentral beslutar om godkännande av någon annan än en myndighet som användare av ett tekniskt gränssnitt som hör till datasystemet för den byggda miljön. Uppgifter får överföras via ett tekniskt gränssnitt endast för ett användningsändamål som anges i 2 §.

Förutsättningen för att information kan överföras till andra än myndigheter via tekniska gränssnitt är att informationens användningsändamål utreds i samband med överföringen av uppgifter och att tjänsten automatiskt identifierar avvikande informationsöverföring. Bestämmelser om överföring av informationsmaterial till andra än myndigheter finns dessutom i 24 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019).

Uppgifter som har lämnats ut ur datasystemet för den byggda miljön får användas bara för det ändamål för vilket de har lämnats ut.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas ut med hjälp av ett tekniskt gränssnitt utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 kap

Särskilda bestämmelser

15 §

Tillämpning av bestämmelsen om begränsning av behandling av uppgifter

På sådan behandling av personuppgifter som avses i denna lag tillämpas inte artikel 18.1 i den allmänna dataskyddsförordningen.

16 §

Avgifter

Myndigheterna har rätt att avgiftsfritt ur datasystemet för den byggda miljön få de uppgifter som de behöver för att de ska kunna sköta sina uppgifter.

På avgifterna för Finlands miljöcentrals prestationer och tjänster som hänför sig till datasystemet för den byggda miljön tillämpas i övrigt bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024. Lagens 5 § tillämpas dock först från och med den 1 januari 2029.

Lag

om ändring av markanvändnings- och bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras

som följer:

29 §

Innehållet i och utformningen av landskapsplanen

Landskapsplanen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat. Landskapsplanen består av planobjekt och planbestämmelser.

Landskapsplanens planobjekt och planbestämmelser presenteras i nationellt standardformat på en karta och vid behov som en separat handling.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet och om planobjektens och planbestämmelsernas standardutformning får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

29 a §

Beskrivning av landskapsplanen

Till landskapsplanen hör en beskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, olika alternativ och deras konsekvenser samt grunderna för lösningarna presenteras.

Närmare bestämmelser om beskrivningen av landskapsplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

30 §

Landskapsplanebestämmelser

I landskapsplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av syftet med planen och de krav som ställs på dess innehåll behövs när landskapsplaneområdet planeras eller bebyggs (*landskapsplanebestämmelser*).

40 §

Innehållet i och utformningen av generalplanen

Generalplanen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat. Generalplanen består av planobjekt och planbestämmelser.

Generalplanens planobjekt och planbestämmelser presenteras i nationellt standardformat på en karta och vid behov som en separat handling.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet och om planobjektens och planbestämmelsernas standardutformning får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

40 a §

Beskrivning av generalplanen

Till generalplanen hör en beskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, olika alternativ och deras konsekvenser samt grunderna för lösningarna presenteras.

Närmare bestämmelser om beskrivningen av generalplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

41 §

Generalplanebestämmelser

I generalplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av syftet med planen och de krav som ställs på dess innehåll behövs när generalplaneområdet planeras eller bebyggs eller annars används (*generalplanebestämmelser*). Generalplanebestämmelserna kan bland annat gälla särskild styrning av markanvändningen och byggandet på ett visst område samt förhindrande eller begränsning av skadliga miljökonsekvenser.

55 §

Innehållet i och utformningen av detaljplanen

Detaljplanen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat. Detaljplanen består av planobjekt och planbestämmelser. Detaljplanens planobjekt och planbestämmelser presenteras i nationellt standardformat på en karta.

I detaljplanen anges på det sätt som behovet av styrning förutsätter

- 1) gränserna för detaljplanen och dess olika områden,
- 2) områdenas allmänna eller enskilda användningsändamål,
- 3) omfattningen av byggandet,
- 4) principer som gäller byggnadernas läge och vid behov byggsättet.

I detaljplanen ska namnet på gator och andra allmänna områden och numret på kommundelar och kvarter anges. Namnen och numren kan också ändras genom ett separat beslut av kommunen på det sätt som föreskrivs i kommunallagen om kommunens beslutsfattande.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet, om planobjektens och planbestämmelsernas standardutformning och om hur uppgifter som ändrats genom ett i 3 mom. avsett separat beslut ska tas in i planen får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

55 a §

Beskrivning av detaljplanen

Till detaljplanen hör en beskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, olika alternativ och deras konsekvenser samt grunderna för lösningarna presenteras.

Närmare bestämmelser om beskrivningen av detaljplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Detaljplanebestämmelser

I detaljplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av planens syfte och de krav som ställs på planens innehåll behövs när detaljplaneområdet bebyggs eller annars används. Detaljplanebestämmelserna kan också gälla förhindrande eller begränsning av skadliga miljökonsekvenser.

78 §

Tomtindelningens syfte

På ett detaljplaneområde indelas ett område som ingår i ett byggnadskvarter i tomter, om det behövs för att reglera markanvändningen (*tomtindelning*). Tomtindelningen kan vara bindande eller riktgivande. Tomtindelningen ska vara bindande när områdets centrala läge, kvarterets exploateringsgrad eller fastighetssystemets klarhet kräver det. Tomtindelningens bindande karaktär anges i detaljplanen.

Av ett byggnadskvarter kan det bildas en eller flera tomter. Tomtindelning kan också utarbetas för en del av kvarteret, om det inte hindrar eller försvårar en lämplig tomtindelning i kvarterets övriga delar. Tomtindelningen kan också utarbetas så att den är bindande för en del av planområdet eller kvarteret. Den bindande tomtindelningen kan vara helt eller delvis tvådimensionell eller tredimensionell.

Tomtindelningen ska vara ändamålsenlig och i den ska i möjligaste mån markägandeförhållandena beaktas.

78 a §

Utarbetande och godkännande av tomtindelningen

En bindande tomtindelning utarbetas och godkänns antingen som en del av detaljplanen eller separat. En riktgivande tomtindelning utarbetas och godkänns som en del av detaljplanen. En separat bindande tomtindelning utarbetas och godkänns av kommunen.

En separat bindande tomtindelning kan utarbetas, om så bestäms i detaljplanen eller om en bindande tomtindelning behöver utarbetas eller ändras.

Den som utarbetar en separat tomtindelning ska vara behörig för uppdraget.

Närmare bestämmelser om behörigheten hos den som utarbetar en tomtindelning utfärdas genom förordning av statsrådet.

78 b §

Innehållet i och utformningen av tomtindelningen

Tomtindelningen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat.

Tomtindelningen presenteras i nationellt standardformat på en karta och vid behov som en separat handling.

Tomtindelningen presenteras på detaljplanekartan, om den har utarbetats och godkänts som en del av detaljplanen.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet och om standardutformningen får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

79 §

Utarbetande av separat tomtindelning

Detaljplanen tjänar till ledning när en separat tomtindelning utarbetas. Då tomtindelningen utarbetas kan den i siffror i planen angivna totala byggrätten delas upp på de tomter som bildas.

När en separat tomtindelning bereds ska ägare och innehavare av området för tomtindelningen och angränsande fastigheter höras, liksom också ägaren och innehavaren till en fastighet mittemot vars bebyggande eller användning på annat sätt beslutet i väsentlig mån kan påverka.

När en separat tomtindelning görs i ett kvarter med en gällande tredimensionell tomtindelning ska utöver vad som anges i 2 mom. också ägaren och innehavaren till fastigheten ovanför, under eller parallellt med området för tomtindelningen höras, om beslutet i väsentlig mån kan påverka fastighetens bebyggande eller användning i annat syfte.

Närmare bestämmelser om hörande vid separat tomtindelning och om utarbetande av tomtindelning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024. Lagens 29, 29 a, 30, 40, 40 a, 41, 55, 55 a, 57, 78, 78 a, 78 b och 79 § träder dock i kraft först den 1 januari 2029.

På en plan som har varit offentligt framlagd som förslag samt på en separat tomtindelning som har varit anhängig innan de ovannämnda bestämmelserna har trätt i kraft tillämpas de 29, 29 a, 30, 40, 40 a, 41, 55, 55 a, 57, 78, 78 a, 78 b och 79 § som gällde vid ikraftträdandet.